

Съвет на
Европейския съюз

Брюксел, 13 декември 2022 г.
(OR. en)

15935/22

ELARG 106
COWEB 190
COEST 914

РЕЗУЛТАТИ ОТ РАБОТАТА

От: Генералния секретариат на Съвета

До: Делегациите

Относно: Разширяване и процес на стабилизиране и асоцииране
– Заключение на Съвета

Приложено на делегациите се изпращат заключенията на Съвета относно разширяването и процеса на стабилизиране и асоцииране, одобрени от Съвета на 13 декември 2022 г.

**ПРОЕКТ ЗА ЗАКЛЮЧЕНИЯ НА СЪВЕТА ОТНОСНО РАЗШИРЯВАНЕТО И
ПРОЦЕСА НА СТАБИЛИЗИРАНЕ И АСОЦИИРАНЕ**

1. Съветът взема надлежно предвид съобщението на Комисията от 12 октомври 2022 г. относно политиката на ЕС за разширяване, съдържащо докладите за Черна гора, Сърбия, Турция, Северна Македония, Албания, Босна и Херцеговина и Косово*, както и позоваване за първи път на Украйна, Република Молдова (по-нататък: Молдова) и Грузия. Непровокираната и неоправдана агресивна война на Русия срещу Украйна и новата геополитическа реалност открояват първостепенното значение на политиката на разширяване на ЕС като силна опора за мира, демокрацията, просперитета, сигурността и стабилността на нашия континент и като стратегически приоритет.
2. Съветът потвърждава отново своя ангажимент към разширяването в съответствие с подновения консенсус относно разширяването, одобрен от Европейския съвет на 14 и 15 декември 2006 г., и последващите заключения на Съвета. Съветът продължава да очаква от своите партньори да поемат отговорност и да демонстрират надеждността на своите ангажименти и политическа воля чрез провеждане на необходимите реформи и осезаем напредък по основополагащите въпроси. Гарантирането на солидни и необратими постижения в областта на върховенството на закона, икономиката, функционирането на демократичните институции и реформите на публичната администрация продължава да бъде от решаващо значение за изпълнението на изискванията за членство в ЕС и представлява дългосрочна инвестиция в мира, демокрацията, просперитета, сигурността и стабилността в Европа. Съветът изтъква отново, че възприемането и ангажирането с фундаменталните ценности на ЕС и с европейската перспектива е твърд стратегически избор, който е особено важен за всички партньори, стремящи се към членство в ЕС. Пълното привеждане в съответствие с общата външна политика и политика на сигурност на ЕС е част от този стратегически избор.

* Това название не засяга позициите по отношение на статута и е съобразено с Резолюция 1244 (1999) на Съвета за сигурност на ООН и становището на Международния съд относно обявяването на независимост от страна на Косово.

3. Като припомня Програмата от Солун и декларациите от София, Загреб и Бърдо, Съветът потвърждава отново пълния и твърд ангажимент на ЕС за перспективата за членство в ЕС на Западните Балкани. Бъдещето на Западните Балкани и техните граждани е в Европейския съюз. ЕС ще продължи да укрепва и засилва своята ангажираност на всички равнища в подкрепа на политическата, икономическата и социалната трансформация на региона, включително чрез предоставяне на постоянна помощ, въз основа на осезаем напредък в областта на върховенството на закона и социално-икономическите реформи, както и придържането на партньорите към ценностите, правилата и стандартите на ЕС. В този контекст Съветът очаква цялостното изпълнение на икономическия и инвестиционен план и на зелената и цифровата програма за Западните Балкани, които са важни инструменти за преодоляване на социално-икономическите различия, подобряване на инфраструктурата и свързаността и подкрепа за екологичния и цифровия преход на региона, като същевременно се изграждат устойчивост и енергийна независимост. ЕС постоянно засилва политическия си ангажимент към Западните Балкани, като се съсредоточава върху ключови области от общ интерес като миграцията, правосъдието и вътрешните работи, икономиката и единния пазар, енергетиката, транспорта и цифровата политика, здравеопазването, гражданската защита, социалната политика, образованието, научните изследвания и иновациите, както и в областта на външните работи, сигурността и отбраната.

Съветът остава ангажиран с по-нататъшното задълбочаване на този ползотворен ангажимент, както стана ясно последно от срещата на върха ЕС – Западни Балкани в Тирана на 6 декември и Декларацията от Тирана, към която всички партньори се присъединиха.

Турция продължава да бъде страна кандидатка и ключов партньор в много области от общ интерес.

4. Съветът припомня историческото значение на решението на Европейския съвет от 23 юни 2022 г. за признаване на европейската перспектива и предоставяне на статут на страна кандидатка на Украйна и Молдова. Европейският съвет също така призна европейската перспектива на Грузия и потвърди готовността си да предостави на страната статут на страна кандидатка, след като бъдат взети предвид приоритетите, посочени в становището на Комисията относно кандидатурата ѝ за членство.

5. Бъдещето на Украйна, Молдова и Грузия и техните граждани е в Европейския съюз.
6. Съветът отчита значителните усилия, положени от **Украйна** през последните месеци за постигане на целите, залегнали в основата на статута ѝ на страна кандидатка за членство в ЕС. Съветът приветства усилията на Украйна за реформи в тези трудни времена и насърчава страната да продължи по този път и да изпълни условията, посочени в становището на Комисията относно кандидатурата ѝ за членство, за да постигне напредък към бъдещо членство в ЕС.

На 8-ото си заседание през септември 2022 г. Съветът за асоцииране ЕС – Украйна отчете значителния напредък, постигнат от Украйна досега в процеса на реформи, взе под внимание изготвения от Украйна план за действие относно изпълнението на стъпките, включени в становището на Комисията, и подчерта значението на пълното и ефективно изпълнение.

Съветът приканва Комисията да изготви пътна карта, очертаваща следващите стъпки за улесняване на достъпа на Украйна до единния пазар на ЕС, като използва пълния потенциал на споразумението за асоцииране и задълбочената и всеобхватна зона за свободна търговия с Украйна.

7. Съветът отчита значителните усилия на **Молдова** за постигане на целите, залегнали в основата на статута ѝ на страна кандидатка, и насърчава страната да продължи програмата си за реформи и да изпълни условията, посочени в становището на Комисията относно кандидатурата ѝ за членство, за да постигне напредък към бъдещо членство в ЕС. Съветът поставя акцент върху по-нататъшното задълбочаване на секторното сътрудничество на ЕС с Молдова и интегрирането ѝ във вътрешния пазар на ЕС, въз основа на засиленото прилагане на задълбочената и всеобхватна зона за свободна търговия Молдова – ЕС. Съветът очаква провеждането на 7-ото заседание на Съвета за асоцииране ЕС—Република Молдова във възможно най-кратък срок.

8. Съветът отчита предприетите от **Грузия** важни стъпки в процеса на реформи на страната, както беше подчертано и на 7-ото заседание на Съвета за асоцииране ЕС—Грузия през септември 2022 г. Съветът насърчава Грузия да продължи по пътя на реформите и да вземе изцяло предвид приоритетите, посочени в становището на Комисията относно кандидатурата ѝ за членство, за да получи статут на страна кандидатка. Съветът поставя акцент върху по-нататъшното задълбочаване на секторното сътрудничество на ЕС с Грузия въз основа на засиленото прилагане на задълбочената и всеобхватна зона за свободна търговия Грузия—ЕС.
9. Съветът припомня, че Комисията е приканена да докладва на Съвета за изпълнението на условията, посочени в становищата на Комисията относно съответните кандидатури за членство, като част от редовния пакет относно разширяването през 2023 г. Без да се засяга това изчерпателно редовно докладване, Съветът взема под внимание намерението на Комисията да представи актуална информация през пролетта на 2023 г.
10. В съответствие с предишни свои заключения и в рамките на политическите критерии от Копенхаген и процеса на стабилизиране и асоцииране, който остава общата рамка за отношенията с партньорите от Западните Балкани, Съветът потвърждава отново необходимостта, в съответствие с подновения консенсус от 2006 г. относно разширяването, от справедливи и строги условия и спазване на принципа на собствените заслуги. В този контекст Съветът подчертава колко е важно да се гарантира, че ЕС е в състояние да поддържа и задълбочава собственото си развитие, включително капацитета си да интегрира нови членове. Съветът приветства факта, че преработената методика за разширяването понастоящем се прилага по отношение на четирите преговарящи държави: Черна гора, Сърбия, Албания и Северна Македония, което прави процеса на присъединяване по-съсредоточен върху основните реформи, по-предвидим и основан на обективни критерии и на принципа за стриктни положителни и отрицателни условия, както и на обратимост. Той очаква да бъде проучен пълният ѝ потенциал, по-специално постепенното въвеждане на отделните политики на ЕС, пазара на ЕС и програмите на ЕС, като същевременно се гарантират равни условия на конкуренция, а напредъкът по приоритетите за реформа се поставя като условие.

11. Като припомня заключенията на Европейския съвет от юни 2022 г., Съветът насърчава по-нататъшния напредък на постепенната интеграция между Европейския съюз и партньорите още по време на процеса на разширяване по обратим и основан на заслуги начин. Съветът приветства вече взетите в това отношение секторни мерки, в съответствие с преработената методика за разширяването. Във връзка с това Съветът взема под внимание набелязването на съществуващите и потенциалните мерки за интеграция и очаква да разгледа предложения за по-нататъшното прилагане на тези мерки, по-специално в области от взаимен интерес.
12. Като взема под внимание цялостното състояние на настоящите усилия за реформи сред партньорите, Съветът набляга на належащата необходимост те да се съсредоточат върху **основните реформи**, за да се преодолеят редица трайни структурни недостатъци в областта на върховенството на закона, основните права, включително свободата на изразяване и свободата на медиите, укрепването на демократичните институции и реформата на публичната администрация, както и върху икономическите критерии. Солидните и устойчиви постижения в провеждането на реформите и **конкретните и осезаеми резултати** в тези изключително важни области продължават да бъдат от решаващо значение и да определят цялостното темпо на преговорите за присъединяване.
13. Съветът отново изтъква, че **върховенството на закона** е основна ценност, на която се гради ЕС, решаващ аспект на демократичната промяна, която заема централно място както в процеса на разширяване, така и в процеса на стабилизиране и асоцииране, и основен показател за оценка на напредъка към членство в ЕС. Поради това е от съществено значение напредъкът на партньорите в тази област да бъде стабилен, осезаем и необратим. Като приветства напредъка, постигнат от някои партньори в тази изключително важна област, Съветът същевременно отбелязва с дълбока загриженост, че докладваните недостатъци потвърждават, че това е едно от основните предизвикателства. В много случаи липсата на надежден напредък продължава да е свързана с липсата на политическа воля, слабости в областта на независимостта на съдебната система и ширеща се корупция и организирана престъпност, като всичко това са ключови проблеми, които трябва да бъдат разгледани като първостепенен приоритет. В съответствие с преработената методика политиката за борба с корупцията се интегрира в съответните глави и клъстери и върху нея се поставя силен акцент . Съветът призовава всички партньори да увеличат усилията си, по-специално по отношение на обществените поръчки — една от областите, които са най-уязвими по отношение на корупцията.

14. Съветът отбелязва със загриженост, че повечето недостатъци, за които е докладвано през миналата година в областта на защитата на **основните права** все още до голяма степен са налице, а в някои случаи положението дори се е влошило. Въпреки че рамката на политиката постепенно се прилага, по-специално по отношение на борбата с дискриминацията и насилието, основано на пола, продължават да съществуват системни пропуски. За да бъдат преодолени тези недостатъци е необходимо спешно да се предприемат надеждни и реални мерки, включително правилното им прилагане. Съществуващото законодателство трябва да бъде отстоявано и на практика. Особено безпокойство будят недостатъците в областта на правата на детето и правата и недискриминационното третиране на лицата, принадлежащи към малцинства, и лицата в уязвимо положение като ромите, хората с увреждания, лесбийките, гейовете, бисексуалните, транссексуалните и интерсексуалните (**ЛГБТИ**), и лицата, принадлежащи към националните малцинства. По отношение на равенството между половете Съветът отново изтъква, че трябва да се гарантират овластяването и пълноценното упражняване на основните права на жените и момичетата. Положението по отношение на **свободата на изразяване, свободата на медиите и плурализма**, които са основни стълбове на всяко демократично общество, продължава да буди дълбоко безпокойство, като докладваният напредък е ограничен или липсва, а в един случай дори продължава сериозното отстъпление. Трябва да се разследват заплахите, сплашването и нападенията, насочени срещу медии, журналисти и други, работещи в медиите, и да се предприемат решителни действия, за да им се противодейства. За да се гарантира независимостта на медиите и да се предотврати неправомерното подбуждане към автоцензура е необходимо да се отстояват плурализмът, независимостта на органите за наблюдение на медиите и прозрачността на финансирането на медиите.
15. **Реформата на държавната администрация** продължава да бъде цялостно основно предизвикателство. Като приветства примерите за положителни реформи, например в областта на предоставянето на цифрови услуги, Съветът същевременно отбелязва необходимостта от деполитизация и повишаване на отчетността и професионализма на всички равнища, като основни характеристики на съобразеното с потребностите, ефективно и отчетно управление.

16. Правилното **функциониране и независимостта на демократичните институции**, което е основен елемент на добре работещите демокрации и ключово условие за присъединяване към ЕС, остава неотложно предизвикателство за повечето партньори. Съветът отбелязва с дълбока загриженост, че отсъствието на истинска политическа воля продължава да бъде основната причина за липсата на съществен напредък в тази област. Силната политическа поляризация и липсата на междупартиен диалог възпрепятстват или подкопават правилното функциониране на демократичните системи и техните институции. В допълнение към по-приобщаващия и конструктивен политически диалог Съветът отбелязва колко е важно да съществува нормативна уредба, която да дава възможност на организациите на гражданското общество да работят свободно и да участват в изготвянето на политиките по приобщаващ и съдържателен начин. Съветът припомня, че напредъкът в тази област е свързан и с ефективния напредък в други основни области, по-специално с върховенството на закона.
17. Що се отнася до **икономическите критерии**, Съветът приветства и споделя анализа на Комисията. Съветът изтъква необходимостта от ускоряване на структурните реформи за насърчаване на устойчивото възстановяване, както и за гарантиране на изпълнението на икономическите критерии за членство в ЕС. Намалването на уязвимостта към външни сътресения и укрепването на продоволствената и енергийната сигурност добиха още по-голямо значение от началото на агресивната война на Русия срещу Украйна. Високите равнища на бедност продължават да бъдат проблем за всички партньори, което откроява необходимостта от по-ефективни системи за социална закрила и целеви социални разходи. ЕС изтъква отново ангажимента си за продължаване на сътрудничеството и помощта, по-специално чрез повишаване на устойчивостта на партньорите от Западните Балкани и на участието им в мерките на ЕС, за да се смекчи отрицателното въздействие на агресивната война на Русия срещу Украйна, по-специално в ключови области като продоволствената и енергийната сигурност и киберзаплахите. Особено важна е ролята на пакета на ЕС за подкрепа в областта на енергетиката за Западните Балкани, който спомага за смекчаване на непосредствените последици от енергийната криза за най-уязвимите, като същевременно допринася за напредъка по отношение на енергийния преход и диверсификацията.
- ЕС продължава да подкрепя партньорите и да предоставя помощ, по-специално на онези, които изцяло са привели политиката си в съответствие с общата външна политика и политика на сигурност на ЕС.

18. Подобряването на конкурентоспособността, бизнес средата и задълбочаването на регионалната икономическа интеграция значително ще увеличат икономическия растеж и ще повишат привлекателността на партньорите като дестинации за инвестиции. За партньорите от Западните Балкани е от особено значение завършването на **общия регионален пазар на Западните Балкани**. Съветът изтъква отново, че реформите в други основни области продължават да са от съществено значение за икономическото възстановяване и развитие, а усилията за справяне с корупцията, подобряване на ситуацията с върховенството на закона, повишаване на прозрачността и укрепване на институциите и социалния диалог ще бъдат от полза и за икономиките. В този контекст Съветът подчертава значението на пълната прозрачност на всички инвестиции, по-специално на тези, които включват процедури за възлагане на обществени поръчки. Разгръщането на икономическия потенциал на партньорите продължава да изисква и изпълнение на реформите, набелязани в програмите за икономически реформи и в насоките за политиката, приети съвместно с държавите — членки на ЕС. Следва да продължат усилията за осигуряване на фискална стабилност и за пренасочване на бюджетите към структури, ориентирани в по-голяма степен към растежа, включително чрез насърчаване на решаващия екологичен и цифров преход и развитието на човешкия капитал.
19. **Зелената програма и устойчивата свързаност** са от ключово значение за устойчивото и ориентирано към бъдещето възстановяване, което ще бъде от полза както за предприятията, така и за широката общественост. Съветът изтъква отново, че е жизнено необходимо да продължат да се предприемат действия за борба с изменението на климата в съответствие с амбициите на ЕС в тази област, да се ускори привеждането в съответствие с достиженията на правото на ЕС в областта на климата и да се укрепи осъществяването на прехода към неутрални по отношение на климата, издръжливи, устойчиви, кръгови и ресурсно ефективни икономики.
20. Съветът насърчава партньорите да прилагат изцяло мерките, включени в съвместните заключения на диалога по икономическите и финансовите въпроси между ЕС и Западните Балкани и Турция от 24 май 2022 г., въз основа на съответните им национални програми за икономически реформи. Съветът припомня, че ЕС продължава да бъде най-важният икономически партньор на Западните Балкани и Турция.

21. **Добросъседските отношения и регионалното сътрудничество** продължават да бъдат основни елементи от процеса на разширяване, както и от процеса на стабилизиране и асоцииране. Съветът приветства постигнатия напредък и изтъква отново значението на регионалното сътрудничество. Създаването на **общ регионален пазар на Западните Балкани** — отворен, приобщаващ и основан на правилата и стандартите на ЕС — продължава да бъде от решаващо значение за пълноценното използване на потенциала на региона и на икономическия и инвестиционен план и представлява стъпка към по-нататъшната интеграция в единния пазар на ЕС. Съветът приветства неотдавнашните споразумения относно свободата на движение с лични карти, относно признаването на квалификации за висше образование и относно признаването на професионалните квалификации на лекарите, зъболекарите и архитектите.
22. Продължават да са необходими решителни усилия за насърчаване на **помирението и регионалната стабилност**, включително намиране на окончателни решения на двустранните спорове и въпроси между партньорите, коренящи се в наследството от миналото, в съответствие с международното право и установените принципи, включително Споразумението по въпроси, свързани с наследяването, а така също и на оставащите неразрешени случаи на изчезнали лица и на въпросите, свързани с военни престъпления. Съветът изтъква отново, че отричането на геноцида, подстрекателската реторика или възхваляването на военни престъпници от която и да е страна са недопустими. Трябва да се избягват изявления и действия, които оказват отрицателно въздействие върху добросъседските отношения и мирното уреждане на спорове. Действащите двустранни споразумения, включително Преспанското споразумение между Северна Македония и Гърция и Договорът за приятелство, добросъседство и сътрудничество между Северна Македония и България, трябва да се изпълняват добросъвестно.

23. Предвид новата геополитическа реалност от началото на агресивната война на Русия срещу Украйна, Съветът изрично подчертава колко е важно да продължи да се задълбочава сътрудничеството по въпросите на външната политика и изтъква очакванията на Съюза към партньорите да се присъединят към **общата външна политика и политика на сигурност на ЕС** — ключов аспект на процеса на интеграция в ЕС и силен израз на стратегическия избор и мястото на даден партньор в една общност, основана на ценности. Това е от особено значение за въпроси, свързани с основни общи интереси, като например ограничителните мерки в този критичен геополитически момент. Ето защо Съветът приветства и поздравява повечето партньори за това, че постоянно привеждат в съответствие своите политики, като същевременно призовава тези, които все още не са го направили, решително да подобрят това привеждане в съответствие, включително по отношение на ограничителните мерки, и да избягват действия, които противоречат на заявената от тях цел за присъединяване към ЕС. Предотвратяването на заобикалянето на ограничителните мерки на ЕС, приети в отговор на агресивната война на Русия срещу Украйна, е от първостепенно значение.

Хибридните заплахи се изостриха още повече след руското нашествие в Украйна. Дейностите по манипулиране на информацията, включително дезинформацията, имат за цел да подронят доверието в ЕС, да подкопаят общественото доверие в демократичните институции и да задълбочат поляризацията и етническите различия. Съветът припомня все по-активното си сътрудничество с партньорите за борба с хибридните заплахи, по-специално по отношение на киберустойчивостта и киберсигурността, включително защитата на критичната инфраструктура и продоволствената и енергийната сигурност. ЕС ще продължи да задълбочава това сътрудничество и подкрепата си за партньорите. В този контекст **стратегическата комуникация** и борбата с манипулирането на информация продължават да бъдат от ключово значение. Съветът призовава всички партньори да разясняват ясно ползите и задълженията, произтичащи от техния път към ЕС, както и собствения им ангажимент към ценностите на ЕС и съответните необходими реформи.

24. Тероризмът, радикализацията и организираната престъпност продължават да бъдат сериозна заплаха за сигурността на ЕС и на всички партньори. В съответствие с предишни заключения на Европейския съвет и на Съвета Съветът изтъква отново колко е важно да продължи и да се задълбочи сътрудничеството в **борбата с тероризма**, по-специално по отношение на предотвратяването и противодействието на всички форми на радикализация, независимо дали от религиозен, етнонационалистически или политически характер, където са необходими повече усилия. Като отбелязва някои положителни резултати, Съветът посочва, че продължават да са необходими допълнителни усилия и солидни резултати по отношение на окончателните присъди и изземването и конфискацията на активи от престъпна дейност в **борбата с организираната престъпност**. Съветът изтъква, че е необходимо всички партньори да предприемат решителни и незабавни действия в борбата с престъпността и изкореняването на **корупцията**, тъй като цялостната липса на значителни резултати увеличава риска от отстъпление и подхранва чувството за безнаказаност и неравенство. Всяка мярка, която би могла да застраши или подкопае привеждането в съответствие с достиженията на правото на ЕС и политиките на ЕС, включително процедурите и мерките на ЕС, насочени към предотвратяване на изпирането на пари и финансирането на тероризма, следва да бъде прекратена незабавно.
25. **Незаконната миграция** продължава да бъде основно предизвикателство, а борбата с контрабандата на мигранти и трафика на хора остава важен приоритет. Все още са необходими постоянно сътрудничество и координация с партньорите по маршрута през Западните Балкани, както и пълно и недискриминационно прилагане на изявлението на ЕС и Турция. Съветът поздравява партньорите от Западните Балкани за тяхното като цяло конструктивно сътрудничество и непрекъснати усилия, а Турция — за продължаващите ѝ усилия за приемане на много голям брой бежанци. Съветът подчертава и решаващото значение на хармонизирането на визовата политика на партньорите с визовата политика на ЕС и на спешното привеждане в съответствие със списъка на ЕС на третите държави, за чиито граждани се изисква виза.
26. Съветът припомня, че ЕС продължава да предоставя значителна **финансова и техническа подкрепа** за процеса на разширяване и процеса на стабилизиране и асоцииране, по-специално чрез Инструмента за предприсъединителна помощ (ИПП). Съветът изтъква значението на съществуващите инструменти за институционално изграждане като туининга и Програмата за техническа помощ и обмен на информация (ТАІЕХ) за предоставянето на целенасочена подкрепа за държавните администрации на всички партньори.

РАЗШИРЯВАНЕ

ЧЕРНА ГОРА

27. Съветът приветства цялостния напредък, постигнат досега в преговорите за присъединяване с Черна гора, по време на които бяха отворени всички³³ преминали скрининг глави, а 3 бяха временно затворени. Основен приоритет за постигането на по-нататъшен напредък в преговорите за присъединяване (и преди временното затваряне на други глави) все още е **изпълнението на междинните критерии в областта на върховенството на закона, определени в глави 23 и 24**. Както е посочено в преговорната рамка, напредъкът по тези глави е от съществено значение и ще продължи да задава общия темп на преговорите за присъединяване.

Съветът е обезпокоен от политическата и правителствената нестабилност, които доведоха до забавяне на преговорите за присъединяване. Съветът изразява загриженост относно решението на Парламента да измени правомощията на президента посредством законодателен акт, приет по спешната процедура, и подчертава, че всички законодателни актове трябва да бъдат в съответствие с конституцията. Съветът настойчиво приканва всички политически участници в Черна гора да демонстрират отговорност, да преодолеят поляризацията и да се въздържат от всякакви действия, които биха могли допълнително да задълбочат институционалната криза и да подкопаят демократичните институции на страната. Политическите заинтересовани страни в Черна гора следва да постигнат консенсус, за да се възстанови функционирането на демократичните институции и администрацията, което е необходимо за постигането на обявената от Черна гора ключова цел за интеграция в ЕС. Съветът определя следното като най-важните и неотложни реформи, които Черна гора трябва да предприеме.

28. Съветът припомня неотложната необходимост от възстановяване на функционирането и доверието в основните съдебни органи, по-специално предстоящите назначения в Конституционния съд, и от преодоляване на застоя при изпълнението на ключови съдебни реформи. Необходимо е да се укрепи независимостта на ключови институции, по-специално на съдебната система. Съветът изтъква, че избирателната реформа в съответствие с препоръките на БДИПЧ продължава да бъде от жизненоважно значение за укрепването на демократичната рамка. Съветът насърчава Черна гора да увеличи усилията си, по-специално в критични области като **свободата на изразяване и свободата на медиите и борбата с корупцията и организираната престъпност**. Като отчита постигнатия напредък, Съветът подчертава, че е необходимо Черна гора да подобри резултатите си по отношение на разследванията, наказателните преследвания, окончателните присъди и изземването и конфискацията на активи от престъпна дейност.

Освен това Съветът призовава Черна гора незабавно да прекрати всяка схема или мярка, която би могла да компрометира или подкопае приверждането в съответствие с достиженията на правото на ЕС и политиките на ЕС.

29. По отношение на **икономическите реформи** Съветът отбелязва силното съживяване и стабилния растеж на икономиката и амбициозните програми за фискални реформи, насочени към подпомагане на възстановяването след пандемията, както и другите мерки за облекчаване на тежестта върху домакинствата от нарастващите цени на енергията и храните. Съветът насърчава Черна гора да проведе структурни реформи, да намали държавния дълг и да продължи усилията си за укрепване на фискалното управление и прозрачността.

30. Съветът оценява трайния конструктивен ангажимент на Черна гора за по-нататъшното развитие на **регионалното сътрудничество** и насърчаването на **добросъседските отношения**.

31. Съветът горещо поздравява Черна гора за последователното ѝ сътрудничество по външнополитически въпроси, и по-специално за трайното и пълно приверждане в съответствие с **общата външна политика и политика на сигурност на ЕС**, включително що се отнася до ограничителните мерки на ЕС, което е силен сигнал за стратегическия ангажимент на Черна гора по пътя ѝ към ЕС. Наред с това той приветства факта, че Черна гора продължава активно да участва в мисиите и операциите на ЕС по линия на **общата политика за сигурност и отбрана**.

СЪРБИЯ

32. Съветът приветства **цялостния напредък**, постигнат досега в преговорите за присъединяване, по време на които бяха отворени 22 от общо 35 преговорни глави, а 2 глави бяха временно затворени. Въпреки това, реформите в областта на върховенството на закона и основните права се нуждаят от нова динамика. Съветът отново подчертава, че напредъкът в тези области, както и в нормализирането на отношенията на Сърбия с Косово, както е посочено в преговорната рамка, продължава да е от основно значение и ще задава общия темп на преговорите за присъединяване.
33. Като приветства факта, че новото сръбско правителство потвърди интеграцията в ЕС като своя стратегическа цел, Съветът изтъква, че е необходимо да последват действия. По-специално в контекста на агресивната война на Русия срещу Украйна Съветът очаква Сърбия да заяви недвусмислен ангажимент към ЕС и да отстоява нашите общи принципи и ценности. Освен това Съветът призовава сръбските власти към обективна и недвусмислена комуникация относно ЕС и към активно участие в предотвратяването и борбата с всички форми на дезинформация и чуждестранно манипулиране на информация във всички медии.
34. Съветът отбелязва напредъка, постигнат от Сърбия в някои области на върховенството на закона, но и като цяло ограничения напредък, и продължаващите забавяния в редица други области. Съветът насърчава Сърбия да демонстрира политическа воля за по-нататъшно ускоряване на реформите и за постигане на конкретни и осезаеми резултати в **областите от основополагащо значение**. Съветът определя следното като най-важните и неотложни реформи, които Сърбия трябва да предприеме.
35. Сърбия следва да се съсредоточи върху изпълнението на междинните критерии по глави 23 и 24, включително чрез прилагане на преразгледаните планове за действие по тези глави. Съветът приветства успешното одобряване на измененията на Конституцията, насочени към укрепване на независимостта на съдебната система, и подчертава колко е важно постоянното им прилагане. Освен това независимостта и цялостната ефективност на съдебната система трябва да бъдат подобрени. Съветът подчертава, че е необходимо Сърбия да демонстрира политическа воля и да активизира усилията си в борбата с корупцията. Сърбия трябва да покаже и осезаеми резултати и убедителни постижения, изразяващи се в ефективно разследване, наказателно преследване и постановяване на окончателни присъди, замразяване и конфискация на активи от престъпна дейност, по-специално по отношение на случаи, свързани с тежката и организираната престъпност.

36. Съветът призовава Сърбия да изпълни ефективно своя план за действие във връзка с медийната стратегия като приоритетен въпрос, като зачита буквата и духа на целите на медийната стратегия. Съветът изтъква отново сериозната си загриженост във връзка с липсата на напредък, що се отнася до подобряването на цялостната среда по отношение на **свободата на изразяване и независимостта на медиите**, което има въздействие и върху възможностите на избирателите да правят напълно информирано своя избор, и призовава Сърбия спешно да вземе под внимание тези сериозни опасения.
37. Сърбия трябва да продължи да обръща специално внимание на пълното зачитане на **основните права**, включително защитата на най-уязвимите групи, както и на недискриминационното третиране на лицата, принадлежащи към малцинствата в цяла Сърбия. Все още са необходими осезаеми подобрения в ефективното упражняване на правата на лицата, принадлежащи към националните малцинства, особено в сферата на образованието, използването на малцинствени езици, достъпа до медии и религиозни служби на малцинствени езици. Активното разследване и постановяване на присъди за престъпления, породени от омраза, продължава да бъде приоритет. Зачитането на правата на ЛГБТИ, включително правото им на свобода на събранията и на изразяване на мнение, също се нуждае от допълнително подобрение, както показва реакцията на сръбските власти на EuroPride през 2022 г. Съветът приветства факта, че събитието в крайна сметка се състоя и премина без сериозни инциденти.
38. Съветът изтъква необходимостта да се гарантира правилното **функциониране на демократичните институции**. Съветът отбелязва, че Сърбия е изпълнила някои отдавнашни препоръки на ОССЕ/БДИПЧ преди президентските и предсрочните парламентарни избори, проведени през 2022 г., и приветства участието на всички политически сили в изборите. Съветът отбелязва положително, че основните свободи са били до голяма степен зачетени по време на кампанията, но изтъква неравностойните условия за участниците. Съветът призовава новото сръбско правителство да предприеме бързи и решителни действия за изпълнение на реформите, забавени от продължителния изборен процес.

39. Съветът продължава да изтъква значението на съдържателното регионално сътрудничество при вътрешните производства за **военните престъпления**, разрешаването на нерешените случаи на изчезнали лица и пълното сътрудничество с Международния остатъчен механизъм за наказателните трибунали, включително посредством безусловно приемане и прилагане на неговите постановления и решения в спешен порядък. Не следва да се предоставят подкрепа и публично пространство за осъдени военни престъпници, нито за възхваляване или отричане на техните престъпления.
40. По отношение на **икономическите реформи** Съветът отбелязва като положителен постоянния напредък в развитието на функционираща пазарна икономика. Съветът насърчава Сърбия да засили структурните реформи в държавната администрация и държавните предприятия, със специален акцент върху държавните предприятия в енергийния сектор. Съветът признава, че Сърбия е запазила своето ниво на готовност по отношение на критериите за отваряне на клъстер 3 „Конкурентоспособност и приобщаващ растеж“ и ще продължи с тяхната оценка.
41. Като отбелязва положително подкрепата на Сърбия за резолюциите на Общото събрание на ООН, приети в отговор на агресивната война на Русия срещу Украйна, както и за други имащи отношение стъпки, Съветът изразява дълбоко съжаление във връзка с отстъплението на Сърбия по отношение на привеждането в съответствие с **общата външна политика и политика на сигурност на ЕС**, по-специално неприсъединяването към ограничителните мерки на ЕС срещу Русия и Беларус, както и външнополитическите ѝ действия, които противоречат на общия подход на ЕС. Съветът изтъква твърдото си очакване Сърбия да изпълни ангажимента си, поет в преговорната рамка, и да ускори привеждането в съответствие с позициите на общата външна политика и политика на сигурност и ограничителните мерки на ЕС като въпрос от първостепенно значение. Съветът приветства факта, че Сърбия продължава активно да участва и да допринася в мисиите и операциите на ЕС по линия на **общата политика за сигурност и отбрана**.
42. Съветът изтъква, че е необходимо Сърбия да изпълни ангажимента си за привеждане в съответствие с визовата политика на ЕС. Като приветства положителните стъпки, предприети от Сърбия за изпълнение на този ангажимент, Съветът изтъква, че усилията в тази област трябва да продължат, по-специално по отношение на трети държави, които представляват риск за ЕС по отношение на незаконната миграция или сигурността.

43. По отношение на **диалога** с посредничеството на ЕС Съветът приветства продължаването му и поздравява върховния представител и СПЕС за диалога Белград – Прищина и други регионални въпроси за Западните Балкани за ангажимента им. Съветът очаква Сърбия да участва в диалога с посредничеството на ЕС добросъвестно и в дух на компромис, за да се постигне всеобхватно правно обвързващо споразумение за нормализиране на отношенията с Косово в съответствие с международното право и достиженията на правото на ЕС без по-нататъшно забавяне. Това споразумение следва да уреди всички нерешени въпроси и да допринесе за регионалната стабилност. Това е от решаващо значение, за да могат Сърбия и Косово да постигнат напредък по своя собствен европейски път. Съветът подчертава отново твърдото си очакване, че всички предишни споразумения се спазват и изпълняват изцяло и без забавяне, както и че страните се ангажират конструктивно с разрешаването на всички свои двустранни спорове. Съветът призовава и двете страни да се въздържат от едностранни и провокативни действия, които биха могли да доведат до напрежение и насилие, и от реторика, която не благоприятства диалога. Съветът припомня на двете страни споделената им отговорност за гарантиране на мира и стабилността.
44. Съветът приветства факта, че Сърбия продължава да се ангажира с редица **регионални инициативи за сътрудничество** и насърчава страната да продължи да укрепва **добросъседските отношения** и да допринася за стабилността и помирението с всички партньори в региона.

ТУРЦИЯ

45. На заседанието си от 24–25 юни 2021 г. Европейският съвет отбеляза, че Европейският съюз има стратегически интерес от стабилна и сигурна среда в Източното Средиземноморие и от развитието на отношения с Турция, основаващи се на сътрудничество и взаимна полза. Необходимо е да продължат усилията за намаляване на напрежението в Източното Средиземноморие. ЕС продължава да е готов да работи с Турция по поетапен, пропорционален и обратим начин в редица области от общ интерес при спазване на условията, установени от членовете на Европейския съвет на 25 март 2021 г., и в предишните заключения на Европейския съвет.

В контекста на ескалиралото неотдавна напрежение Съветът припомня, че на заседанието си от 23–24 юни 2022 г. Европейският съвет изрази дълбока загриженост във връзка с многократните действия и изявления на Турция, като добави, че Турция трябва да зачита суверенитета и териториалната цялост на всички държави — членки на ЕС. Като припомня предишните си заключения и изявлението си от 25 март 2021 г., Европейският съвет заяви, че очаква Турция да спазва изцяло международното право, да намалява напрежението в интерес на регионалната стабилност в Източното Средиземноморие и да утвърждава добросъседските отношения по устойчив начин.

46. Като има предвид всички имащи отношение заключения на Европейския съвет, Съветът остава решен да поддържа открит и честен диалог, да търси решения на общите предизвикателства и да си сътрудничи в основни области от взаимен интерес, като миграцията, борбата с тероризма, общественото здравеопазване, климата и регионалните въпроси. Съветът взема под внимание продължаването на диалозите на високо равнище между ЕС и Турция по някои от тези въпроси.

47. Съветът поздравява Турция за постоянните значителни усилия за приемането и посрещането на нуждите на близо 4 милиона бежанци. Продължаващото предоставяне на помощ от ЕС за бежанците и приемните общности е осигурено своевременно. **Изявлението на ЕС и Турция** от 2016 г. продължава да дава резултати. Съветът припомня, че на 21 и 22 октомври 2021 г. Европейският съвет призова Турция да гарантира пълното и недискриминационно изпълнение на изявлението на ЕС и Турция, включително по отношение на Република Кипър. Ефективното управление на границите, предотвратяването на незаконното пристигане, както и възобновяването на връщанията продължават да бъдат приоритет, в съответствие с международното право и правото на ЕС. От съществено значение продължават да бъдат пълното и ефективно прилагане на Споразумението за обратно приемане между ЕС и Турция и сътрудничеството в областта на правосъдието и вътрешните работи с всички държави – членки на ЕС. Съветът изтъква, че е необходимо Турция да изпълни ангажимента си за приведе законодателството си в съответствие с визовата политика на ЕС.
48. Съветът изтъква отново сериозната си загриженост във връзка със задълбочаващото се и силно обезпокоително отстъпление в областта на **демократията, върховенството на закона и основните права**.

Систематичната липса на независимост и неправомерният натиск върху съдебната система продължават да будят сериозно безпокойство, както и продължаващите ограничения, задържания, лишаване от свобода и други мерки, насочени срещу журналисти, представители на академичната общност, членове на политически партии, включително членове на Парламента, адвокати, правозащитници, потребители на социалните медии и други лица при упражняването на техните основни права и свободи, не могат да бъдат толерирани. Съветът изразява загриженост, че новоприетият Закон за дезинформацията би могъл допълнително да ограничи свободата на изразяване на мнение и независимостта на медиите в Турция.

Съветът изтъква, че е важно да се зачитат законността и интегритета на изборния процес, по-специално на фона на многобройните арести, уволнения и замени на демократично избрани общински кметове и мерките срещу опозиционните партии и техните членове.

Съветът отново призовава Турция спешно да обърне отрицателните тенденции във всички тези области и да отстрани по убедителен начин множеството сериозни недостатъци, установени в доклада на Комисията, в съответствие с поетите от страната международни ангажименти.

Турция следва също да засили сътрудничеството си със Съвета на Европа и съответните му органи и институции, да предприеме действия по техните основни препоръки, да приложи изцяло Европейската конвенция за правата на човека и останалите международни инструменти в областта на човешките права, по които е страна, както и да изпълни всички решения на Европейския съд по правата на човека в съответствие с член 46 от ЕКПЧ. Продължаващото неизпълнение от страна на Турция на решенията на Европейския съд по правата на човека повдига сериозни въпроси относно нейния ангажимент да спазва върховенството на закона и зачитането на основните права, както и международните си задължения.

49. По отношение на **икономическите реформи** Съветът отбелязва продължаващите сериозни опасения във връзка с функционирането на пазарната икономика на страната. Слабостите в институционалната координация и координацията на политиките подкопаха надеждността и ефективността на действията на властите, а дисбалансите се увеличиха значително, което доведе до нестабилност на финансовите пазари, повишаване на инфлацията, отслабване на лирата и по-голяма бедност. Особено важна е независимостта на регулаторните органи, и по-специално Централната банка.

Наред с това Съветът припомня необходимостта Турция да изпълни задълженията си по отношение на прилагането на **митническия съюз между ЕС и Турция**, като гарантира ефективното му прилагане по отношение на всички държави членки. Съветът изразява съжаление във връзка с продължаващите значителни отклонения на Турция от задълженията ѝ в рамките на митническия съюз между ЕС и Турция и припомня, че пречките пред търговията или други еквивалентни на тях пречки, които не са в съответствие с него, следва незабавно да бъдат премахнати.

50. Съветът поздравява Турция за конструктивната ѝ роля за улесняване на износа на украинско зърно.
51. Същевременно Съветът изразява дълбоко съжаление, че Турция не се е присъединила към санкциите на ЕС срещу Русия. Съветът изтъква твърдото си очакване Турция да ускори привеждането на законодателството си в съответствие с позициите на **общата външна политика и политика на сигурност** и ограничителните мерки на ЕС като въпрос от първостепенно значение. Съветът изтъква първостепенното значение на предотвратяването на заобикалянето на ограничителните мерки на ЕС, приети в отговор на агресивната война на Русия срещу Украйна. Във връзка с това Съветът очаква Турция да гарантира пълното зачитане на тези ограничителни мерки, по-специално като се има предвид свободното движение на продукти, включително изделия с двойна употреба, в рамките на митническия съюз между ЕС и Турция.

Съветът отбелязва с дълбока загриженост, че външната политика на Турция е във все по-голямо противоречие с приоритетите на ЕС в рамките на общата външна политика и политика на сигурност, включително по отношение на Сирия, Либия и операция IRINI. В съответствие с общия интерес на ЕС и Турция за мир и стабилност в региона Съветът очаква Турция и всички участници да дадат положителен принос за разрешаването на регионалните кризи.

Съветът припомня позицията си относно присъединяването на държавите членки към международни организации.

52. Съветът продължава да очаква от Турция да поеме недвусмислен ангажимент в областта на **добросъседските отношения**, международните споразумения и мирното уреждане на спорове, като при необходимост се обръща към Международния съд.

Както се посочва в заключенията на Съвета от 11 декември 2006 г., 26 юни 2018 г. и 18 юни 2019 г., одобрени впоследствие от Европейския съвет, както и в декларацията от 21 септември 2005 г., Съветът призовава Турция да изпълни задълженията си по преговорната рамка, включително пълното, недискриминационно прилагане по отношение на всички държави членки на Допълнителния протокол към Споразумението за асоцииране. Съветът изтъква отново, че признаването на всички държави членки е от основополагащо значение. Турция трябва да се преустанови всички заплахи и действия, които вредят на добросъседските отношения, да нормализира отношенията си с Република Кипър и да зачита суверенитета на всички държави – членки на ЕС, над техните териториални води и въздушно пространство, както и всички техни суверенни права, включително, наред с другото, правото да проучват и да използват природни ресурси, в съответствие с правото на ЕС и международното право, включително Конвенцията на Организацията на обединените нации по морско право.

53. Като припомня предишните заключения на Европейския съвет, ЕС остава изцяло ангажиран с намирането на всеобхватно решение на **кипърския проблем**. Той припомня, че в това отношение от решаващо значение продължават да бъдат ангажиментът и приносът на Турция за мирно уреждане, в т.ч. неговите външни аспекти, в рамките на ООН, основаващо се на федерация с две общности и две зони с политическо равноправие, съгласно съответните резолюции на Съвета за сигурност на ООН и в съответствие с основополагащите принципи на ЕС и достиженията на неговото право. ЕС ще продължи да играе активна роля в подкрепа на този процес. Съветът призовава Турция да се въздържа от действия, които противоречат на Резолюции 541 и 550 на Съвета за сигурност на ООН.

Съветът осъжда продължаващите едностранни действия на Турция по отношение на **Вароша**, които противоречат на резолюциите на Съвета за сигурност на ООН, и припомня значението на статута на Вароша и необходимостта от пълно зачитане на резолюциите на Съвета за сигурност на ООН, по-специално резолюции 550, 789 и 1251. Съветът призовава за незабавно връщане към положението отпреди извършването на тези действия и за оттегляне на всички мерки, предприети по отношение на Вароша от октомври 2020 г. насам. Във връзка с това Съветът припомня заключенията на Европейския съвет от юни 2021 г.

54. Съветът отбелязва със съжаление, че Турция продължава да се отдалечава от Европейския съюз, и припомня предишното си заключение, в което се отбелязва, че поради това преговорите за присъединяване на Турция на практика са в застой и не може да се обмисля отварянето или затварянето на други глави.

СЕВЕРНА МАКЕДОНИЯ

55. Като припомня заключенията на Съвета от 18 юли 2022 г., Съветът приветства провеждането на първата междуправителствена конференция със Северна Македония на 19 юли 2022 г., което е ясно признаване на напредъка на Северна Македония в изпълнението на програмата на ЕС за реформи и постигането на осезаеми и устойчиви резултати.
56. Освен това Съветът приветства факта, че Комисията вече е напреднала в работата си по аналитичния преглед на достиженията на правото на ЕС (**скрининг**) и очаква завършването на този процес.
57. След местните избори, проведени през октомври 2021 г., Съветът припомня необходимостта от цялостен преглед на **изборното законодателство**, както и колко е важно властите да продължат да изпълняват останалите препоръки на ОССЕ/БДИПЧ и Венецианската комисия.

58. Съветът приветства факта, че е постигнат известен напредък по **основополагащите въпроси**, и по-специално в областта на **върховенството на закона**, включително борбата с корупцията и организираната престъпност, като обаче са необходими повече усилия. Съветът приветства и ангажимента на правителството да поддържа и ускори изпълнението на свързаните с ЕС реформи. Устойчивостта на тези структурни реформи е дългосрочен процес, който изисква непрекъснат ангажимент както от страна на правителството, така и от страна на опозицията. Във връзка с това Съветът насърчава всички парламентарно представени партии да продължат да работят заедно конструктивно и да изградят междупартиен консенсус, като се съсредоточат върху предприемането на конкретни стъпки в преговорния процес и поддържането на настоящия импулс за реформи. Съветът изтъква, че е необходимо да се гарантират прозрачността при изготвянето на политиките, приобщаващият характер на процесите на консултации и ефективната комуникация на преговорния процес.

59. В областта на **съдебната система** Съветът приветства факта, че е постигнат известен напредък чрез стабилно изпълнение на стратегията за съдебна реформа. Въз основа на вече постигнатия напредък са необходими постоянни усилия за гарантиране на независимостта, професионализма и безпристрастността на съдебната система. Съветът отбелязва продължаващите усилия за борба с корупцията и организираната престъпност, включително по високите етажи на властта. Съветът набляга на необходимостта от усилия за осигуряването на систематично изпълнение на актуализирания план за действие по стратегията за съдебна реформа и от ускоряване на изпълнението на стратегиите за човешките ресурси в съдебната система и прокуратурата. Съветът изтъква, че е важно съответните институции да предприемат последващи действия във връзка с препоръките на Държавната комисия за предотвратяване на корупцията, която проактивно продължи работата си и започна няколко дела, включително срещу високопоставени длъжностни лица.

Съветът призовава Северна Македония да продължи усилията си за по-нататъшно укрепване на **основните права, свободата на медиите и свободата на изразяване**.

60. Съветът отбелязва, че е постигнат ограничен напредък в областта на **реформата на държавната администрация**. Гарантирането на спазването на принципите на прозрачност, доказани заслуги и равнопоставено представителство продължава да бъде от съществено значение.

61. Страната проведе цялостна реформа на **разузнавателните си служби и службите за сигурност**. Съветът изтъква отново, че капацитетът за парламентарен контрол върху разузнавателните служби трябва да бъде укрепен.
62. Съветът изразява задоволство от факта, че Северна Македония продължава да играе активна и конструктивна роля в управлението на смесените **миграционни** потоци чрез ефективно сътрудничество със съседните държави и с държавите — членки на ЕС. Съветът изтъква, че е необходимо Северна Македония да изпълни ангажимента си за привеждане в съответствие с визовата политика на ЕС.
- Съветът приветства подписването на Споразумението между ЕС и Северна Македония за статуса на действия, провеждани от Европейската гранична и брегова охрана.
63. По отношение на **икономическите реформи** Съветът насърчава Северна Македония да продължи с усилията за по-нататъшно изпълнение на изискванията на вътрешния пазар на ЕС и за справяне с конкурентния натиск и пазарните сили в Съюза.
64. Съветът приветства факта, че преброяването на населението през 2021 г. вече е приключило, и взема под внимание резултатите.
65. **Добросъседските отношения и регионалното сътрудничество** продължават да бъдат основни елементи от процеса на разширяване, както и от процеса на стабилизиране и асоцииране. Съветът припомня, че е важно да се постигнат осезаеми резултати и да се прилагат добросъвестно двустранните споразумения, включително Преспанското споразумение с Гърция и Договорът за приятелство, добросъседство и сътрудничество с България.
66. Съветът горещо поздравява Северна Македония за последователното ѝ сътрудничество по външнополитически въпроси, и по-специално за трайното и пълно привеждане в съответствие с **общата външна политика и политика на сигурност на ЕС**, включително що се отнася до ограничителните мерки на ЕС, което е силен сигнал за стратегическия ангажимент на Северна Македония по пътя ѝ към ЕС. Наред с това той приветства факта, че Северна Македония продължава активно да участва в мисиите и операциите на ЕС по линия на **общата политика за сигурност и отбрана**.

АЛБАНИЯ

67. Съветът приветства провеждането на първата междуправителствена конференция на 19 юли 2022 г., което е ясно признание за напредъка на Албания в изпълнението на програмата на ЕС за реформи и постигането на осезаеми и устойчиви резултати в реформите.
68. Освен това Съветът приветства факта, че Комисията вече е напреднала в работата си по аналитичния преглед на достиженията на правото на ЕС (**скрининг**) и очаква завършването на този процес.
69. След парламентарните **избори** през април 2021 г. Съветът подчертава, че е важно властите да продължат да изпълняват останалите препоръки на ОССЕ/БДИПЧ. Съветът припомня, че приобщаващият и конструктивен политически диалог в страната продължава да бъде от решаващо значение за по-нататъшния напредък на реформите. Съветът изтъква, че е необходимо да се гарантират прозрачността при изготвянето на политиките, приобщаващият характер на процесите на консултации и ефективната комуникация на преговорния процес.
70. Съветът приветства постигнатия от Албания напредък по **основополагащите въпроси**, и по-специално в областта на **върховенството на закона**, по-конкретно чрез осъществяването на всеобхватна съдебна реформа, която напредва стабилно, и засилването на борбата с корупцията и организираната престъпност. Съдът към Специализираната структура за борба с корупцията и организираната престъпност постанови няколко важни окончателни решения относно високопоставени държавни служители. Трябва да се активизират усилията за постигане на солидни резултати в борбата с корупцията и организираната престъпност, включително по високите етажи. Изпълнението на окончателните присъди продължава да бъде от съществено значение. Трябва да продължи да се прилага планът за действие за прилагане на препоръките на Специалната група за финансови действия.
- Съветът призовава Албания да се въздържа от въвеждането на схема или мярка, като например законодателство за данъчна амнистия, които биха могли да компрометират или подкопаят провеждането в съответствие с достиженията на правото на ЕС и политиките на ЕС, включително процедурите и мерките на ЕС, насочени към предотвратяване на изпирането на пари и отклонението от данъчно облагане.

71. Съветът приветства факта, че процесът на **проверка** продължава да напредва стабилно и води до осезаеми резултати. Съветът приветства широката подкрепа от различните партии при гласуването относно ограничено във времето удължаване на конституционния мандат на органите за проверка и насърчава властите да гарантират организираното приключване на този процес във възможно най-кратък срок. Съветът приветства възстановеното функциониране на Върховния съд и Конституционния съд.

72. По отношение на **основните права** Съветът призовава за по-активни усилия за осъществяване на всеобхватна реформа на поземления сектор и за консолидиране на правата на собственост по прозрачен начин, включително чрез консултации с всички имащи отношение заинтересовани страни и като се обърне внимание на случаите на фалшифициране на документи и се постигне бърз напредък в процеса на вписванията и обезщетяването. След приемането на Закона за преброяване на населението Съветът очаква преброяването да протече гладко при пълна прозрачност и в съответствие с международните стандарти. Съветът приветства и приемането на вторичното законодателство относно малцинствата и продължава да призовава Албания бързо да приеме и приложи оставащите подзаконовни актове, свързани с рамковия закон от 2017 г. за защита на националните малцинства, в съответствие с европейските стандарти и с участието на всички заинтересовани страни.

Освен това Съветът продължава да призовава Албания да постигне осезаем напредък по отношение на **свободата на изразяване**. Съветът изтъква отново колко е важно да се гарантира, че измененията на Закона за медиите са в съответствие с препоръките на Венецианската комисия и международните стандарти, в случай че парламентът разглежда отново този закон.

73. Съветът отбелязва, че е постигнат ограничен напредък в реформата на **държавната администрация** и насърчава Албания да продължи решително усилията си в тази област. Координацията в рамките на държавната администрация трябва да бъде подобрена, особено що се отнася до интегрирането на процесите на планиране и бюджетиране на политиките. Създаването на нови агенции трябва да бъде приобщаващ процес и те следва да подлежат на принципа на взаимозависимост и взаимноограничаване.

74. Що се отнася до **миграцията**, правната рамка на Албания до голяма степен е приведена в съответствие с достиженията на правото на ЕС, но се нуждае от актуализиране. Общият брой на неоснователните молби за убежище, подадени от албански граждани в ЕС, нарасна значително през 2021 г. Албанските власти трябва да следят отблизо този въпрос и да предприемат мерки във връзка с него. Съветът изтъква, че е необходимо Албания да изпълни ангажимента си за привеждане в съответствие с **визовата политика на ЕС**.
75. По отношение на **икономическите реформи** Съветът насърчава Албания да продължи с усилията за по-нататъшно изпълнение на изискванията на вътрешния пазар на ЕС и за справяне с конкурентния натиск и пазарните сили в Съюза.
76. Съветът приветства трайната конструктивна ангажираност на Албания с **регионалното сътрудничество**. Съветът изразява задоволство и от факта, че Албания продължи диалога за гарантиране на **добросъседските отношения**, чието значение остава особено важно.
77. Съветът горещо поздравява Албания за последователното ѝ сътрудничество по външнополитически въпроси, и по-специално за пълното привеждане в съответствие с **общата външна политика и политика на сигурност на ЕС**, включително що се отнася до ограничителните мерки на ЕС, което е силен сигнал за стратегическия ангажимент на Албания по пътя ѝ към ЕС. Той изразява задоволство и от факта, че Албания продължава активно да участва в мисии и операции на ЕС по линия на **общата политика за сигурност и отбрана**. Съветът поздравява Албания за активното ѝ участие като непостоянен член на Съвета за сигурност на ООН в утвърждаването и защитата на основания на правила международен ред.

ПРОЦЕС НА СТАБИЛИЗИРАНЕ И АСОЦИИРАНЕ

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА

78. Следвайки заключенията на Европейския съвет от 23 – 24 юни 2022 г. и предвид последвалата препоръка на Комисията от 12 октомври 2022 г., Съветът препоръчва, при потвърждение от Европейския съвет, на Босна и Херцеговина да се предостави статут на страна кандидатка, при условие че бъдат предприети посочените в препоръката на Комисията стъпки с цел укрепване на принципите на правовата държава, борбата с корупцията и организираната престъпност, управлението на миграцията и основните права. Съветът очаква това решение да бъде потвърдено на декемврийското заседание на Европейския съвет. В настоящия геополитически контекст Съветът подчертава спешната необходимост страната да отбележи напредък по пътя си към ЕС, по-специално чрез изпълнението на 14-те ключови приоритета за започване на преговори за присъединяване към ЕС, определени в становището на Комисията относно кандидатурата на Босна и Херцеговина за членство в ЕС, които Съветът одобри през 2019 г. Освен това Съветът призовава всички политически лидери в Босна и Херцеговина бързо да изпълнят ангажиментите, посочени в постигнатото на 12 юни 2022 г. споразумение, и спешно да приключат конституционната и изборителната реформа в съответствие с ключовите приоритети.
79. Съветът приветства провеждането на общите **избори** в Босна и Херцеговина на 2 октомври 2022 г. Според предварителните констатации и заключения на мисията за наблюдение на изборите на ОССЕ/Бюрото за демократични институции и права на човека (БДИПЧ) изборите като цяло са били състезателни и добре организирани, но са белязани от недоверие в публичните институции и от реторика на етническо разединение. Основен приоритет, посочен в становището на Комисията, е да се гарантира, че изборите се провеждат в съответствие с европейските стандарти. ЕС очаква бързо да бъдат създадени функциониращи законодателни органи и правителства на държавно равнище, на равнище федеративни единици и кантони, за да могат да се съсредоточат върху реформите по пътя към ЕС.
80. Освен това Съветът изтъква отново категоричния си ангажимент по отношение на европейската перспектива на Босна и Херцеговина като единна, обединена и суверенна държава.

81. Съветът настойчиво приканва всички политически участници в Босна и Херцеговина да се въздържат и откажат от провокативна разединяваща реторика и действия, включително такива, които поставят под въпрос суверенитета, единството и териториалната цялост на страната, и да престанат да възхваляват осъдени военни престъпници, а активно да насърчават помирението.
82. Съветът отбелязва със загриженост като цяло ограничения напредък в **реформите**, но приветства предприетите неотдавна стъпки, включително: приемането на изменения на Закона за обществените поръчки, приемането на всеобхватната стратегия за управление на публичните финанси от всички равнища на управление, назначаването на четирима липсващи съдии в Конституционния съд на федерацията, ратифицирането на няколко споразумения, включително по програмите „Хоризонт Европа“ и „Творческа Европа“, и Механизма за гражданска защита на Европейския съюз, както и напредъка в привеждането в действие на сътрудничеството с Европол и приемането на стратегията за борба с тероризма.
83. Що се отнася до институционалните механизми, залегнали в Дейтънското мирно споразумение, Босна и Херцеговина трябва да предприеме допълнителни конституционни и изборни реформи, за да гарантира равенството и недискриминацията на всички граждани, по-специално като прилага съдебната практика по делото Сейдич – Финци на Европейския съд по правата на човека (ЕСПЧ). Съветът призовава отново за провеждането на приобщаващ процес на ограничени конституционни и изборителни реформи, чрез реален диалог и в съответствие с европейските стандарти, за премахването на всички форми на неравенство и дискриминация в изборния процес. Съветът подчертава, че не следва да се предприемат никакви законодателни или политически стъпки, които биха затруднили изпълнението на решението по делото Сейдич – Финци и на други имащи отношение съдебни решения на ЕСПЧ или биха довели до задълбочаване на разделенията.
84. Като изразява загриженост във връзка с липсата на напредък, Съветът отново насърчава Босна и Херцеговина да предприеме реформи, насочени към подобряване на законодателната и институционалната рамка на страната с цел спазване на изискванията за членство в ЕС, включително чрез разработване и приемане на национална програма за приемане на достиженията на правото на ЕС.

85. Съветът приветства законодателните изменения в Закона за обществените поръчки, като същевременно изразява загриженост във връзка с липсата на напредък по отношение на ключовите приоритети в становището и констатациите в експертния доклад относно въпросите, свързани с върховенството на закона. Съветът подчертава, че е необходимо властите да укрепят **върховенството на закона** и да предприемат решителни стъпки за по-ефективно предотвратяване на корупцията и организираната престъпност и за борба с тях. За тази цел Съветът настойчиво приканва Босна и Херцеговина да приеме изменения на Закона за Висшия съдебен и прокурорски съвет по отношение на интегритета и да приведе законодателството си относно конфликтите на интереси в съответствие с европейските стандарти. Съветът припомня и необходимостта Босна и Херцеговина да приеме нов Закон за Висшия съдебен и прокурорски съвет, както и да приеме Закона за съдилищата на Босна и Херцеговина. Решенията на Конституционния съд трябва да се спазват изцяло.
86. Съветът приветства факта, че законодателната и институционалната рамка за **основните права** до голяма степен е установена, и приветства приемането на планове за действие за социалното приобщаване на ромите и за правата на ЛГБТИ лицата. ЕС призовава Босна и Херцеговина значително да активизира усилията си за реформи в областта на правата на човека, равенството между половете и недискриминацията, по-специално чрез създаване на превантивен механизъм на национално равнище срещу изтезанията и малтретирането.
87. Съветът изразява съжаление във връзка с липсата на напредък по отношение на **свободата на изразяване, свободата на медиите** и безопасността на журналистите и настойчиво приканва Босна и Херцеговина да предприеме подходящи последващи съдебни действия във връзка със случаи на заплахи и насилие срещу журналисти и работещи в медиите.
88. Съветът очаква Босна и Херцеговина да предприеме съществени стъпки в **реформата на държавната администрация**, като осигури професионална и деполитизирана държавна администрация и координиран общонационален подход към разработването на политики.
89. Съветът приветства положителните стъпки, предприети за подобряване на управлението и координацията на **миграцията**, както и системата за предоставяне на убежище, и насърчава Босна и Херцеговина решително да продължи работата за успешно преодоляване на предизвикателствата, свързани с миграцията. В този контекст Съветът отбелязва със задоволство, че Министерският съвет е приел законодателно предложение за граничния контрол, и насърчава Босна и Херцеговина да приеме стратегията и плана за действие относно миграцията, да подобри привеждането в съответствие с визовата политика на ЕС, както и да укрепи управлението на границите и да сключи с ЕС споразумението за статуса на Frontex.

90. Що се отнася до **икономическите реформи**, Съветът изразява загриженост, че страната все още е на ранен етап от създаването на функционираща пазарна икономика и по отношение на капацитета си, да се справя с конкурентния натиск и пазарните сили в ЕС. Съветът припомня, че е необходимо да се осигури съответствие със Споразумението за стабилизиране и асоцииране (ССА) и да се провеждат редовни заседания на органите, създадени с това споразумение.
91. Съветът насърчава Босна и Херцеговина да продължи да участва активно в **регионалното сътрудничество и добросъседските отношения**.
92. Съветът приветства значителното подобрене от страна на Босна и Херцеговина на съгласуването на позициите ѝ с **общата външна политика и политика на сигурност на ЕС**, което е знак за ангажимента на страната по пътя ѝ към ЕС. Съветът призовава Босна и Херцеговина да подобри още повече степента на съгласуваност и да гарантира пълното прилагане на ограничителните мерки.
93. Съветът приветства удължаването на мандата на EUFOR Althea, която продължава да подкрепя властите в Босна и Херцеговина при поддържането на безопасна и сигурна среда за всички граждани.
94. Съветът изтъква отново значението на непрекъснатото сътрудничество между международните участници и изразява подкрепа за мисията на върховния представител и неговата служба за изпълнение на Програмата „5 + 2“.

КОСОВО

95. Съветът приветства трайния ангажимент на Косово по европейския му път и изтъква отново, че е важно да продължи изпълнението на **Споразумението за стабилизиране и асоцииране (ССА)** между ЕС и Косово.
96. Съветът приветства постоянния напредък по отношение на укрепването на демокрацията и върховенството на закона, цялостното правораздаване, борбата с корупцията, борбата с тероризма и предотвратяването на насилническият екстремизъм. Съветът призовава Косово да продължи да засилва борбата с организираната престъпност. В областта на съдебната система Съветът призовава Косово да подобри прилагането на съществуващите инструменти за гарантиране на интегритета, независимостта и ефикасността на съдебната система, включително чрез подходящи законодателни промени, и приветства ангажимента на правителството да следва препоръките на Венецианската комисия и да си сътрудничи с ЕС. Косово следва да продължи реформата на публичната администрация, като положи повече усилия за въвеждането на професионална, отговорна и ориентирана към гражданите публична администрация в съответствие с европейските и международните стандарти.
97. Съветът призовава Косово да отстрани повтарящите се недостатъци в **изборния** процес и да изпълни съответните препоръки на мисиите на ЕС за наблюдение на избори преди следващите избори, насрочени за 2025 г. Във връзка с това Съветът приветства създаването от страна на Събранието на многопартийна комисия *ad hoc*, която да работи по тези реформи. Съветът насърчава всички политически партии да работят заедно за по-нататъшно укрепване на законодателната роля на Събранието, както и на неговата надзорна роля, и да дадат приоритет на ключово законодателство, по-специално по отношение на свързаните с ЕС реформи, за които следва да се търси многопартийна подкрепа.
98. Съветът приветства категоричното осъждане от страна на Косово на агресивната война на Русия срещу Украйна, ясната геостратегическа ориентация на Косово, както и доброволното присъединяване към ограничителните мерки на ЕС и продължаващото им прилагане, по-специално срещу Русия и Беларус.

99. Съветът отбелязва, че **икономиката** на Косово дава признаци за силно икономическо възстановяване след пандемията, но че перспективите за растеж през 2022 г. са се влошили. От настоящите глобални икономически предизвикателства е видно, че е необходимо да продължи да се търси решение на дългогодишните структурни проблеми, по-специално във връзка с енергийната сигурност, но също така и липсата на икономическа диверсификация, зависимостта от външни финансови потоци и широко разпространената неофициална икономика, както и предизвикателствата в областта на върховенството на закона, включително корупцията.
100. Съветът призовава Косово бързо да одобри амбициозна и ориентирана към бъдещето енергийна стратегия и да увеличи дела на възобновяемите източници в своя енергиен микс. Необходими са постоянни усилия, за да се гарантира сигурността на доставките, да се диверсифицират източниците, да се подобри функционирането на вътрешния енергиен пазар и да се развият енергийните мрежи и енергийната ефективност.
101. Съветът подкрепя **либерализирането на визовия режим** за Косово и признава значението му за косоварските граждани. Съветът очаква бързи и успешни преговори с Европейския парламент относно необходимите изменения на Регламент (ЕС) 2018/1806.
102. Съветът насърчава Косово да положи допълнителни усилия за пълното прилагане на правната рамка за **основните права**, в съответствие с европейските стандарти, както и да подобри координацията и надзора. Необходимо е да се направи повече, по-специално за да се гарантират цялостната защита на културното и религиозното наследство, защитата на правата на лицата, принадлежащи към малцинствени общности, включително ромите и ашкалите, разселените лица и ЛГБТИ, както и прилагането на практика на принципа за равенство между половете. Съществуващите механизми в областта на правата на човека трябва да бъдат допълнително укрепени.

103. По отношение на **диалога** с посредничеството на ЕС Съветът приветства продължаването му и поздравява върховния представител и СПЕС за диалога Белград – Прищина и други регионални въпроси за Западните Балкани за ангажимента им. Съветът очаква Косово да участва в диалога с посредничеството на ЕС добросъвестно и в дух на компромис, за да се постигне всеобхватно правно обвързващо споразумение за нормализиране на отношенията със Сърбия в съответствие с международното право и достиженията на правото на ЕС без по-нататъшно забавяне. Това споразумение следва да уреди всички нерешени въпроси и да допринесе за регионалната стабилност. Това е от решаващо значение, за да могат Косово и Сърбия да постигнат напредък по своя собствен европейски път. Съветът подчертава отново твърдото си очакване, че всички предишни споразумения се спазват и изпълняват изцяло и без забавяне, както и че страните се ангажират конструктивно с разрешаването на всички свои двустранни спорове. Съветът призовава и двете страни да се въздържат от едностранни и провокативни действия, които биха могли да доведат до напрежение и насилие, и от реторика, която не благоприятства диалога. Съветът припомня на двете страни споделената им отговорност за гарантиране на мира и стабилността.
104. Съветът изтъква отново значението на работата на специализираните съдебни състави за Косово и на специализираната прокуратура и своята подкрепа за тях. Трайното пълно сътрудничество от страна на Косово, което да им позволи да изпълнят мандата си, е важно доказателство за ангажимента на Косово за придържане към върховенството на закона и за прекратяване на безнаказаността.
105. Съветът насърчава Косово да разработи стратегия за правосъдието в условията на преход, включително всеобхватен подход по отношение на своето минало. Съветът обръща внимание на необходимостта от по-нататъшен напредък във вътрешния диалог.
106. Съветът припомня значението на тясното сътрудничество на Косово с мисията **EULEX**, както и с други заинтересовани международни участници.
107. Съветът припомня значението на регионалното сътрудничество и **добросъседските отношения** и насърчава Косово да се ангажира активно и конструктивно с дейностите за **регионално сътрудничество**.